

Opinia dotycząca miejsc koncentracji żurawia *Grus grus* podczas jesiennych migracji.

W trakcie prowadzonych prac monitoringu przedrealizacyjnego na projektowanej farmie wiatrowej „Budowo” w terminach od lipca 2011 roku do czerwca 2012 roku żurawia stwierdzono podczas siedmiu kontroli w okresie późno letnim oraz jesiennym. Rozkład kontroli w tym czasie przedstawia tabela 1. Podczas kontroli zanotowano 721 osobników tego gatunku.

Kontrole polegały na obserwacjach z punktów i transektów. Kontrole punktowe polegały na notowaniu przelatujących ptaków w polu widzenia obserwatora. Notowano zarówno te ptaki, które stałe przebywały w obrębie powierzchni, jak i te które dolatywały na powierzchnię lub zrywały się z niej. Obserwacje prowadzono przez okres jednej godziny zegarowej z 2 punktów wpisanych w granice projektowanej farmy wiatrowej. Liczenia na transektach polegały na rejestracji wszystkich ptaków widzianych i słyszanych z podziałem na kategorie odległości od transektu. Transekty wyznaczono tak, aby objąć zasięgiem jak największy obszar projektowanej farmy wiatrowej.

Tabela 1. Rozkład kontroli w monitoringu przedrealizacyjnym na farmie wiatrowej „Budowo”, podczas których obserwowano żurawie.

Data kontroli	Punkt (całkowita liczebność)	Transekt (całkowita liczebność)
31.07.2011	14	4
08.08.2011	0	3
21.08.2011	10	3
28.08.2011	25	25
03.09.2011	244	0
10.09.2011	148	110
18.09.2011	114	21
Razem	555	166

Tabela 2. Wyniki obserwacji punktowych z podziałem na kategorie odległości od punktu i z podziałem na strefy wysokości przelotu.

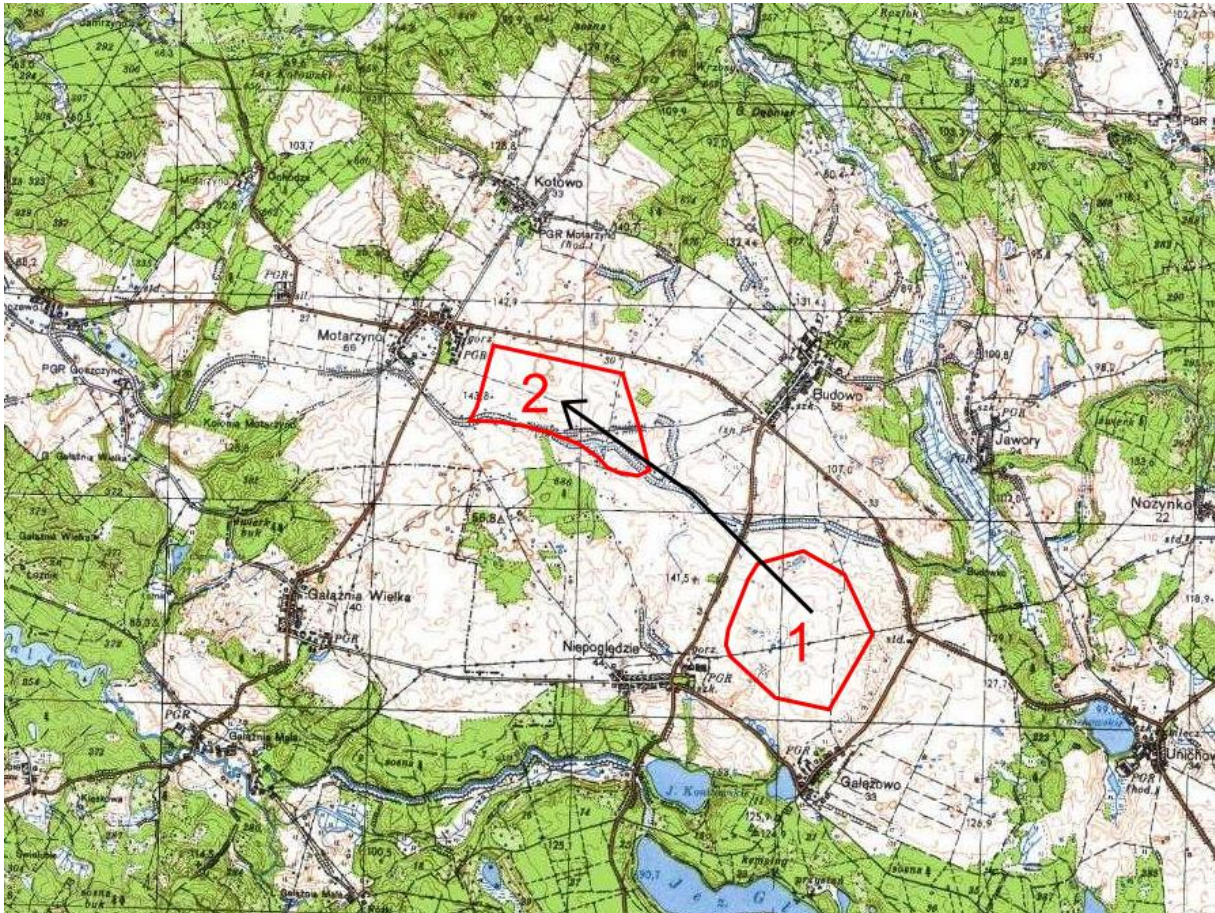
Kategorie wysokości (m nad ziemią)	Kategorie odległości (m)		
	0 - 25	25-100	> 100
Poniżej pracy rotora	7	46	502
W strefie pracy rotora	0	0	0
Powyżej pracy rotora	0	0	0

Tabela 3. Wyniki obserwacji transektowych z podziałem na kategorie odległości od linii transektu oraz ptaki w locie.

Kategorie odległości (m)			
0 - 25	25-100	> 100	Ptaki w locie
0	16	34	116

Z zawartych w tabelach danych wynika, że większości obserwowanych ptaków przebywała w kategorii ponad 100 m odległości od punktu, co w praktyce sprowadza się do obserwacji ptaków poza granicami głównej części projektowanej farmy wiatrowej. Obserwacje te dotyczą ptaków, które żerowały oraz lokalnie przemieszczały się po polach położonych pomiędzy wsiami Gałęzów, Niepogłędzie i Motarzyno oraz Gałąźnia Wielka, Niepogłędzie. Miejsca te stanowią pola, na których prowadzi się produkcję roślinną (coroczne zasiewy zbóż i gryki). W okresie późno letnim i jesiennym obszar ten staje się dogodnym żerowiskiem dla żurawi, gdyż po zebranych plonie pozostawia się nie uprawione ścierniska. Do roku 2010 obecny obszar uprawianych pól pokryty był rozległymi ugorami nie atrakcyjnymi pod względem żerowania dla żurawi. Od 2010 roku trwa proces sukcesywnego przywracania dobrej kultury rolnej na gruntach w okolicy miejscowości Gałęzów, Gałąźnia Wielka, Motarzyno, co przyczyniło się do zwiększenia atrakcyjności tych miejsc jako żerowisk ptaków. Z obserwacji własnych wynika, że jeszcze w latach 2008 - 2009, kiedy tereny te były porzucone i nieuprawiane, żurawie koncentrowały się przede wszystkim na polach w okolicach Budowa, gdzie produkcja rolna trwała ciągle i nie przerwanie.

Obserwacje i przemieszczanie się żurawi obrazuje mapa - Ryc. 1. Załącznik graficzny wskazuje, że żurawie przemieszczały się pomiędzy dwoma powierzchniami, które stanowiły dogodne dla nich żerowiska. Powierzchnia nr 1 to miejsce gromadzenia się ptaków w godzinach wczesno porannych, zaraz po wylocie z noclegowisk, które znajdują się na rozlewiskach – tzw. cofce zbiornika Konradowo w okolicach Gałąźni Małej oraz na zalanych łąkach w okolicach miejscowości Unichowo. W godzinach około południowych część ptaków pozostawała na powierzchni nr 2, a część rozlatywała się pojedynczo na sąsiednie pola. Obserwatorzy wykonujący monitoring rejestrowali przede wszystkim ptaki które przemieszczały się na pola w okolice wsi Motarzyno (powierzchnia nr 2). Jednak kontrole pól pomiędzy miejscowościami Unichowo i Gałęzów, pól na północ i wschód od Gałąźni Wielkiej oraz pól na południe od wsi Motarzyno wykazały, że obszar ten również wykorzystywany jest przez żurawie jako miejsce żerowania. Czarną linią zaznaczono główne trasy przemieszczania się grup lub pojedynczych ptaków, które zarejestrowano podczas obserwacji z 2 punktów.

Ryc. 1. Miejsca żerowania (powierzchnia nr 1 i 2) oraz kierunek przemieszczania się obserwowanych żurawi.

Powyższe dane oraz obserwacje zebrane podczas monitoringu wskazują, że tereny atrakcyjne dla żurawi znajdują się w części peryferyjnej planowanej FW „Budowo”, tj. w części południowej oraz południowo zachodniej. Podczas obserwacji nie odnotowano wzmożonego przelotu przez główną część projektowanej farmy, a wszystkie przeloty rejestrowano w kategorii 0 – 50 m tj. poza wysokością pracy rotora turbiny. Należy również wskazać na ogromną zależność koncentracji ptaków od występującego w danej chwili rodzaju uprawy bądź zupełnego jego braku, co determinuje występowanie bądź brak żerujących ptaków.

Opracowali:

mgr Andrzej Kośmicki
mgr inż. Urban Bagiński